

EDUCATION
AT A GLANCE 2014

Kvalita překladu a jeho soulad s původním textem jsou výhradní odpovědností autorů překladu. V případě rozporu mezi původním textem a překladem se preferuje původní text.

Education at a Glance: OECD Indicators je autoritativním zdrojem přesných a relevantních informací o stavu vzdělávání ve světě. Poskytuje data o struktuře, financování a výkonu vzdělávacích systémů ve 34 zemích OECD, v mnoha dalších zemích G20 a v dalších partnerských zemích.

Česká republika

Míra dosažení vyššího sekundárního vzdělání je téměř univerzální, dominantní role připadá programům odborného vzdělávání

Česká republika zaujímá první místo mezi zeměmi OECD v podílu dospělých (ve věku 25–64 let), kteří dosáhli alespoň vyššího sekundárního vzdělání: 92 % oproti průměru OECD 75 %. Na základě dat z roku 2012 dosahovala v České republice míra vstupu do programů vyššího sekundárního vzdělávání v populaci 15–19letých (tj. v kohortách, které se typicky nacházejí ve vyšším sekundárním vzdělávání nebo na přechodu do vyšších stupňů vzdělávání) 90 % oproti průměru OECD, který činil 84 %.

Odborné vzdělávání hraje v českém vzdělávacím systému zásadní roli. Více než 50 % 15–19letých lidí se vzdělává v programech předprofesní přípravy nebo v odborně zaměřených vzdělávacích programech vyššího sekundárního vzdělávání, zatímco v zemích OECD činí tento podíl v průměru pouze 25 %. Ve většině zemí probíhá odborné vyšší sekundární vzdělávání pouze ve škole. Oproti tomu v České republice se vzdělává 22 % všech žáků vyššího sekundárního vzdělávání v programech kombinujících vzdělávání ve škole se vzděláváním na pracovišti.

Přístup k vyšším stupňům vzdělávání se rozšiřuje, nikoliv však pro všechny srovnatelným tempem

V poslední dekádě se míra dosažení terciárního vzdělání v České republice zvýšila. Ačkoliv je tato úroveň v porovnání s ostatními zeměmi OECD stále nízká, Česká republika se již přibližuje průměru. V roce 2012 dosáhlo terciárního vzdělání pouze 19 % dospělé populace, zatímco průměr OECD činil 32 %. Nicméně **mezi lety 2000 a 2012 vzrostl podíl Čechů, kteří dosáhli terciárního vzdělání, o 8 procentních bodů.** Velké pokroky byly zaznamenány zejména u mladší generace: podíl mladých ve věku 25–34, kteří dosáhli terciárního vzdělání, vzrostl o 17 procentních bodů a v roce 2012 dosáhl 28 %. Podíl populace ve věku 55–64 let, kteří dosáhli terciárního vzdělání, vzrostl ve stejném období pouze o 4 procentní body, a to z 9 na 13 %. Mladí Češi vykazují v rámci tohoto ukazatele rychlejší růst než průměr v rámci zemí OECD, který ve stejném období činil nárůst 14 procentních bodů, nicméně míra dosažení terciárního stupně vzdělání stále zaostává za průměrem OECD.

Ačkoli expanze terciárního vzdělávání umožnila mnoha mladým lidem přístup do vyšších úrovní vzdělávání, příležitosti nejsou pro všechny srovnatelné. Ze všech zemí, které jsou zastoupeny v šetření *OECD Survey of Adult Skills 2012*, dosáhla Česká republika nejnižší vzdělanostní mobility. Tento ukazatel měří podíl jednotlivců, kteří dosáhli jiného stupně vzdělání než jejich rodiče: vyššího v případě mezigenerační vzestupné mobility a nižšího v případě mobility sestupné. **Dvě třetiny (66 %) Čechů**

dosahují stejného stupně vzdělání jako jejich rodiče a pouze 21 % dosahuje vyššího stupně vzdělání.

Úroveň dovednostní těch, kteří dosáhli terciárního vzdělání, je nadprůměrná

Dospělí Češi s terciárním vzděláním dosahují v porovnání s ostatními zeměmi vysoké úrovně dovedností. Průzkum dovedností dospělých zkoumal úroveň čtenářské a matematické gramotnosti dospělých, které jsou považovány za základ pro další typy učení. **Dospělí Češi s terciárním vzděláním dosahovali v tomto šetření mírně lepších výsledků ve čtenářské gramotnosti (303 bodů oproti průměru OECD, který činil 297 bodů) i v matematické gramotnosti (311 bodů oproti 297 bodům).**

Lidé s terciárním vzděláním mají významně vyšší platy

Stejně jako ve všech ostatních zemích OECD vydělávají v České republice dospělí s terciárním vzděláním více než dospělí s vyšším sekundárním nebo postsekundárním vzděláním. Navzdory relativně nízké celkové úrovni příjmů oproti ostatním zemím OECD je toto příjmové zvýhodnění osob s terciárním vzděláním vyšší, než činí průměr OECD. **Člověk s terciárním vzděláním v České republice může očekávat příjem o 76 % vyšší než ten, který má vyšší sekundární nebo postsekundární neterciární vzdělání.** V zemích OECD dosahuje tento rozdíl v dospělé populaci průměrně 59 %. Toto zjištění lze vysvětlit stále poměrně nízkou mírou dosažení terciárního vzdělání u populace v produktivním věku a přetrvávajícím nedostatkem osob s terciárním vzděláním.

Další zjištění

- **Ve srovnání s mezinárodními standardy dosahuje Česká republika jedny z nejnižších platů učitelů v primárním vzdělávání po 15 letech praxe v přepočtu na odučenou hodinu: 23 USD.** Průměr tabulkového platu v zemích OECD činí 50 USD. Úroveň platu učitelů navíc obecně patří mezi nejnižší ve srovnání s obdobně vzdělanými lidmi v jiných profesích. Napříč všemi vzdělávacími stupni dosahuje průměrný příjem učitele 53 % průměrného ročního příjmu pracovníka s terciárním vzděláním zaměstnaného na plný úvazek.
- **Ačkoliv celkové výdaje na vzdělávání vyjádřené jako podíl HDP zůstávají v České republice ve srovnání s ostatními státy nízké, země se zjevně snaží financování vzdělávacího systému posílit.** Mezi lety 2000 a 2011 významně vzrostlo procento veřejných výdajů věnovaných na vzdělávání (pro všechny úrovně vzdělávání dohromady) z 3,8 % HDP v roce 2000 na 4,5 % HDP v roce 2011, což je rychlejší tempo růstu, než činil ve stejném období průměr zemí OECD (z 5,2 % v roce 2000 na 5,6 % v roce 2011).
- **V primárním vzdělávání je jedna třetina výuky věnována čtení, psaní a literatuře.** Napříč zeměmi OECD je těmto předmětům věnována v průměru pouze jedna čtvrtina výuky.

Tato práce je publikována Generálním sekretariátem OECD. Prezentované názory a použité argumenty nemusí nutně odrážet oficiální pohled členských zemí OECD.

Tento dokument a jakékoliv mapy v něm použité jsou využity k vymezení mezinárodních hranic, aniž by byly dotečeny status či suverenita nebo jméno jakéhokoliv území, města nebo oblasti.

Více informací o *Education at a Glance 2014* a přístup ke všem sledovaným indikátorům lze najít na:

www.oecd.org/edu/eag.htm

Otázky mohou být adresovány na:	Autor textu:
Corinne Heckmann	Ignacio Marin
Directorate for Education and Skills	Directorate for Education and Skills
Email: Corinne.Heckmann@oecd.org	Email: Ignacio.Marin@oecd.org

Původně publikováno OECD v angličtině pod názvem:

OECD (2014), "Czech Republic", in *Education at a Glance 2014: OECD Indicators*, OECD Publishing

<http://dx.doi.org/10.1787/eag-2014-en>

Všechna práva vyhrazena.

© 2014 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), Česká republika pro toto české vydání

Základní fakta – Česká republika v Education at a Glance 2014

Tabulka	Indikátor	Česká republika		Průměr zemí OECD		Průměr zemí EU21		Pořadí České republiky* v rámci zemí OECD
Přístup ke vzdělávání a výstupy ze vzdělávání								
	Míra účasti ve vzdělávání	2012	2005	2012	2005	2012	2005	
C2.1	3letí (v předškolním vzdělávání)	59%	65%	70%	64%	79%	73%	25 z 37 zemí
	4letí (v předškolním a primárním vzdělávání)	82%	91%	84%	79%	89%	84%	25 z 38 zemí
C1.1a	5–14letí (ve všech úrovních vzdělávání)	99%		98%		98%		19 z 44 zemí
	Podíl populace s nižším vzděláním než vyšším sekundárním	2012	2000	2012	2000	2012	2000	
A1.4a	25–64letí	8%	14%	24%	34%	23%	34%	35 z 36 zemí
	Podíl populace s vyšším sekundárním vzděláním	2012	2000	2012	2000	2012	2000	
A1.4a	25–64letí	73%	75%	44%	44%	48%	46%	1 z 37 zemí
	Podíl populace s terciárním vzděláním	2012	2000	2012	2000	2012	2000	
A1.3a	25–64letí	19%	11%	33%	22%	29%	20%	30 z 37 zemí
A1.4a	25–34letí	28%	11%	40%	26%	37%	24%	30 z 36 zemí
	55–64letí	13%	9%	25%	15%	22%	14%	30 z 36 zemí
	Míra vstupu do terciárního vzdělávání	2012	2000	2012	2000	2012	2000	
C3.1b	Podíl dnešních mladých lidí, kteří mohou očekávat, že před dosažením věku 25let vstoupí do terciárního vzdělávání typu A	51%	m	48%	m	48%	m	15 z 35 zemí
	Míra graduace	2012	2000	2012	2000	2012	2000	
A2.2a	Podíl dnešních mladých lidí, kteří mohou očekávat, že v průběhu svého života dokončí vyšší sekundární vzdělání	82%	m	84%	76%	83%	77%	21 z 29 zemí
A3.2a	Podíl dnešních mladých lidí, kteří mohou očekávat, že v průběhu svého života dokončí univerzitní vzdělání (terciární vzdělání typu A)	40%	14%	38%	28%	38%	27%	15 z 27 zemí
Ekonomické výstupy a uplatnění na trhu práce								
	Míra nezaměstnanosti 25–64letých – muži a ženy	2012	2008	2012	2008	2012	2008	
A5.4a	s nižším než vyšším sekundárním vzděláním	25%	17%	14%	9%	17%	10%	3 z 35 zemí
	s vyšším sekundárním a postsekundárním neterciárním vzděláním	6%	3%	8%	5%	9%	5%	22 z 36 zemí
	s terciárním vzděláním	3%	2%	5%	3%	6%	3%	33 z 36 zemí
	Míra nezaměstnanosti 25–64letých – ženy	2012	2008	2012	2008	2012	2008	
A5.4c (Web)	s nižším než vyšším sekundárním vzděláním	25%	17%	13%	9%	16%	11%	5 z 35 zemí
	s vyšším sekundárním a postsekundárním neterciárním vzděláním	7%	5%	9%	6%	10%	6%	17 z 35 zemí
	s terciárním vzděláním	3%	2%	5%	4%	6%	4%	29 z 35 zemí
	Průměrné navýšení výdělku 25–64letých s terciárním vzděláním ("výhoda vyššího vzdělání")**	2012 nebo poslední dostupný rok		2012 nebo poslední dostupný rok		2012 nebo poslední dostupný rok		
A6.1a	muži a ženy	176		159		159		6 z 33 zemí
A6.1b (Web)	muži	187		164		166		7 z 33 zemí
	ženy	160		162		160		19 z 34 zemí
	Průměrný pokles výdělku pro 25–64leté se vzděláním nižším než vyšším sekundárním ("nevýhoda nižšího vzdělání")**	2012 nebo poslední dostupný rok		2012 nebo poslední dostupný rok		2012 nebo poslední dostupný rok		
A6.1a	muži a ženy	73		78		79		22 z 33 zemí
A6.1b (Web)	muži	76		78		80		22 z 33 zemí
	ženy	74		75		76		19 z 34 zemí
	Podíl obyvatel ve věku 15–29 let, kteří nejsou zaměstnaní a zároveň nestudují, podle jejich nejvyššího dosaženého vzdělání	2012	2008	2012	2008	2012	2008	
C5.3d (Web)	s nižším než vyšším sekundárním vzděláním	12%	9%	15%	14%	15%	13%	25 z 35 zemí
	s vyšším sekundárním a postsekundárním neterciárním vzděláním	15%	12%	16%	14%	16%	12%	18 z 34 zemí
	s terciárním vzděláním	10%	8%	13%	11%	12%	10%	23 z 34 zemí

Základní fakta – Česká republika v Education at a Glance 2014

Tabulka	Indikátor	Česká republika		Průměr zemí OECD		Průměr zemí EU21		Pořadí České republiky* v rámci zemí OECD
Finanční investice do vzdělávání								
Průměrné roční výdaje na žáka/studenta (v USD přečtených na paritu kupní síly)								
B1.1a		2011		2011		2011		
	preprimární vzdělávání	4302		7428		7933		28 z 36 zemí
	primární vzdělávání	4587		8296		8482		30 z 38 zemí
	sekundární vzdělávání	7270		9280		9615		24 z 38 zemí
	terciární vzdělávání	9392		13958		13572		26 z 37 zemí
B2.2	Celkové výdaje na vzdělávání jako podíl HDP	2011	2000	2011	2000	2011	2000	
	jako podíl HDP	5%	4%	6%	5%	6%	5%	32 z 37 zemí
Celkové veřejné výdaje na vzdělávání								
B4.2	jako podíl celkových veřejných výdajů	2011	2000	2011	2000	2011	2000	
		10%	9%	13%	13%	12%	11%	30 z 34 zemí
Podíl soukromých výdajů na celkových výdajích na vzdělávání								
B3.1	preprimární vzdělávání	2011		2011		2011		
		8%		19%		13%		25 z 33 zemí
B3.1	primární, sekundární a postsekundární neterciární vzdělávání	9%		9%		6%		16 z 36 zemí
B3.1	terciární vzdělávání	19%		31%		21%		25 z 34 zemí
B3.1	všechny úrovně vzdělávání celkem	12%		16%		11%		20 z 33 zemí
Školy a učitelé								
Počet žáků na učitele								
D2.2	preprimární vzdělávání	2012		2012		2012		
		14		14		13		16 z 31 zemí
	primární vzdělávání	19		15		14		9 z 36 zemí
	sekundární vzdělávání	11		13		12		25 z 37 zemí
Počet hodin vyučování učitele během roku (učitelé ve veřejných institucích)								
D4.2	preprimární vzdělávání	2012	2000	2012	2000	2012	2000	
		1166		1001		988		6 z 28 zemí
	primární vzdělávání	827	m	782	780	761	776	11 z 33 zemí
	nižší sekundární vzdělávání	620	650	694	697	657	658	21 z 33 zemí
	vyšší sekundární vzdělávání	592	621	655	628	638	635	19 z 33 zemí
Index změn platů učitelů pro učitele s 15letou praxí, minimálním požadovaným vzděláním minimálním profesním vzděláním (2005=100)								
D3.5	učitelé v primárním vzdělávání	2012	2008	2012	2008	2012	2008	
		102	115	103	103	99	103	13 z 26 zemí
	učitelé v nižším sekundárním vzdělávání	103	117	102	103	99	103	12 z 25 zemí
	učitelé ve vyšším sekundárním vzdělávání	104	123	101	103	98	103	12 z 25 zemí
Podíl platů učitelů na platech zaměstnanců s terciárním vzděláním (zaměstnanci zaměstnaní v průběhu celého roku na plný úvazek)								
D3.2	učitelé v preprimárním vzdělávání	2012		2012		2012		
		0,46		0,80		0,76		24 z 25 zemí
	učitelé v primárním vzdělávání	0,54		0,85		0,81		26 z 28 zemí
	učitelé v nižším sekundárním vzdělávání	0,54		0,88		0,85		26 z 28 zemí
	učitelé ve vyšším sekundárním vzdělávání	0,58		0,92		0,90		27 z 28 zemí
Nová data z výzkumu gramotnosti dospělých				Česká republika		Průměr zemí s dostupnými daty		
Studenti v terciárním vzdělávání... (20–34letí)				2012		2012		
A4.1a	...jejichž rodiče nemají ani vyšší sekundární vzdělání			m		9%		
	...jejichž rodiče mají vyšší sekundární vzdělání			62%		37%		
	...jejichž rodiče mají terciární vzdělání			38%		55%		
Dospělí ve formálním a neformálním vzdělávání				2012		2012		
C6.1(L)	25–64letí			50%		51%		

* Země jsou seřazeny sestupně podle hodnot indikátoru.

** V porovnání s lidmi s vyšším sekundárním vzděláním; vyšší sekundární = 100 %.

pozn. překladatele: Jde o údaje za rok 2011/12, kdy nebyli do celkového počtu absolventů zahrnuti ti, kteří složili maturitní zkoušku v opravném termínu (v roce 2011/12 byla poprvé poměrně vysoká neúspěšnost ve společné části maturitní zkoušky). Po započtení těch, kteří maturitní zkoušku v opravném termínu složili, se dá předpokládat hodnota na úrovni cca 90–92 %.

Šetření gramotnosti dospělých – OECD program PIAAC (Programme for International Assessment of Adult Competencies)

m': data nejsou k dispozici. n': hodnota je nula nebo blízká nule. c': pro zpracování spolehlivého odhadu je k dispozici příliš málo pozorování.